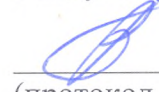

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та публічного управління

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

Вікторія МЕДВІДЬ

(протокол 1 вересня 2025 р. №1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Маніпулятивні технології у публічному управлінні

освітньо-професійна програма Зв'язки з громадськістю
спеціальність D4 Публічне управління та адміністрування
галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
рівень вищої освіти другий (магістерський)
навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2025-2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Маніпулятивні технології у публічному управлінні» розроблена для здобувачів вищої освіти ОПП Зв'язки з громадськістю спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування

Мова викладання: державна

Розробник: О. Дорофєєв, професор кафедри економіки та публічного управління, д.е.н., професор

01 вересня 2025 року

Олександр ДОРОФЄЄВ

Погоджено гарантом освітньої програми Зв'язки з громадськістю

01 вересня 2025 року

Олександр ДОРОФЄЄВ

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності
Публічне управління та адміністрування
протокол від 01 вересні 2025 р. №1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

Ольга СЕРДЮК

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	105	
Кількість кредитів	3,5	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (курс)	1 D4ПУА_мд_2025	1 D4ПУА_мз_2025[1]
Семестр	1	2
Лекції (годин)	22	8
Семінарські (годин)	14	4
Самостійна робота (годин)	69	93
в т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	-	50
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: Формування критичного мислення, отримання знань щодо захисту від шкідливих і прихованих інформаційно-психологічних впливів на рівні держави, суспільства та особи.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Знання з навчальних дисциплін «Публічне управління», «Управління персоналом в організаціях публічної сфери» та «Адміністративний менеджмент», що є складовими вступного фахового випробування за ОПП Зв'язки з громадськістю.

4. Компетентності:

– загальні:

ЗК 4. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології

– спеціальні:

ФК 1. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

ФК 5. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

ФК 12. Здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати її повноту та можливості використання

ФК13. Здатність демонструвати лідерські якості, формувати зразки організаційної культури.

5. Програмні результати навчання

ПРН 8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН 10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН 14. Уміти організовувати системи збору, аналізу та обробітку інформації.

ПРН 15. Уміти розробляти та впроваджувати норми організаційної культури та правила етичної поведінки.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
РН08	Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм
РН10	Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності
РН14	Уміти організовувати системи збору, аналізу та обробітку інформації
РН15	Уміти розробляти та впроваджувати норми організаційної культури та правила етичної поведінки

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда), наочні (ілюстрування); практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, розв'язування практичних завдань); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (моделювання професійних ситуацій, дискусії, аналіз ситуацій); комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу.

Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу.

Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування.

Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу.

Тема 5. Чорний піар.

Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті.

Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма D4ПУА_мд_2025				заочна форма D4ПУА_мз_2025[1]			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу	16	4	2	10	6	2	2	6
Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу	16	4	2	10	6	2	-	6
Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування	16	4	2	10	6	-	-	7
Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу	16	4	2	10	6	2	-	6
Тема 5. Чорний піар	14	2	2	10	6	-	-	6
Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті	14	2	2	10	5	2	2	6
Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу	13	2	2	9	5	-	-	6
Індивідуальне завдання	-				50	-	-	50
Усього годин	105	22	14	69	105	8	4	93

8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма D4ПУА_мд_2025	заочна форма D4ПУА_мз_2025[1]
Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу	2	2
Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу	2	-
Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування	2	-
Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу	2	-
Тема 5. Чорний піар	2	-
Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті	2	2
Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу	2	-
Разом	14	4

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма D4ПУА_мд_2025	заочна форма D4ПУА_мз_2025[1]
Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу	10	6
Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу	10	6
Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування	10	7
Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу	10	6
Тема 5. Чорний піар	10	6
Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті	10	6
Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу	9	6
у т. ч. індивідуальні завдання		50
Разом	69	93

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторний і позааудиторний час: контрольної роботи для здобувачів заочної форми навчання.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм	Виконання завдань на практичних заняттях. Контрольне опитування. Виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності	
ПРН 14. Уміти організовувати системи збору, аналізу та обробітку інформації	
ПРН 15. Уміти розробляти та впроваджувати норми організаційної культури та правила етичної поведінки	

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

D4ПВА_мд_2025

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	контрольне опитування	виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем	
Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу.	7	10	3	10
Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу.	7		3	10
Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування.	7		3	20
Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу.	7	10	3	10
Тема 5. Чорний піар.	7		3	20
Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті.	7		3	10
Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу.	7	10	3	20
Разом	49	30	21	100

D4ПВА_мз_2025[1]

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
		контрольне опитування	написання контрольної роботи	
Тема 1. Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу.	8	10	15	8
Тема 2. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу.	-			25
Тема 3. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування.	-			-
Тема 4. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт маніпулятивного впливу.	-	14	20	-
Тема 5. Чорний піар.	-			34
Тема 6. Особливості здійснення маніпулятивного впливу в інтернеті.	8			8
Тема 7. Захист від маніпулятивного впливу.	-	10	15	25
Разом	16	34	50*	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
7	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розв'язок завдання є результатом оригінального самостійного дослідження, у якому відображено творчий пошук, вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези відповідно до програмного результату навчання; застосовані найбільш показові переконливі приклади, частину яких піддано детальному аналізу відповідно до програмного результату навчання; зроблені відповідні аргументовані висновки.</i>
6	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розв'язок завдання є чітко структурований, але у відповіді простежується неточне розуміння деяких наукових понять і категорій; у викладі думки недостатньо продемонстровано власне бачення проблеми та неповнота засвоєння результату навчання.</i>
4-5	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розкриття питання має серйозні недоліки в структурі, характерні викладу думки, але відповідає вимогам щодо змісту обраного матеріалу, добору наукових джерел.</i>
0-3	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг складає лише 10% від загального обсягу, невідповідність результату навчання.</i>

Шкала та критерії контрольного опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розв'язок завдання є результатом оригінального самостійного дослідження, у якому відображено творчий пошук, вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези відповідно до програмного результату навчання; застосовані найбільш показові переконливі приклади, частину яких піддано детальному аналізу відповідно до програмного результату навчання; зроблені відповідні аргументовані висновки.</i>
7-8	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розв'язок завдання є чітко структурований, але у відповіді простежується неточне розуміння деяких наукових понять і категорій; у викладі думки недостатньо продемонстровано власне бачення проблеми та неповнота засвоєння результату навчання.</i>
5-6	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Розкриття питання має серйозні недоліки в структурі, характерні викладу думки, але відповідає вимогам щодо змісту обраного матеріалу, добору наукових джерел.</i>
0-4	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг складає лише 10% від загального обсягу, невідповідність результату навчання.</i>

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають результат навчання за темою.</i>
2	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Виконанні завдання становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.</i>
1	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Допущено певну кількість помилок при виконанні завдань самостійної роботи, в цілому обсяг виконання складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.</i>
0-0,5	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання. Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг виконання завдань складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.</i>

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-8	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є результатом оригінального самостійного дослідження, у якому відображено творчий пошук, вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези відповідно до програмного результату навчання; застосовані найбільш показові переконливі приклади, частину яких піддано детальному аналізу відповідно до програмного результату навчання; зроблені відповідні аргументовані висновки.
5-6	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Розв'язок завдання є чітко структурований, але у відповіді простежується неточне розуміння деяких наукових понять і категорій; у викладі думки недостатньо продемонстровано власне бачення проблеми та неповнота засвоєння результату навчання.
3-4	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Розкриття питання має серйозні недоліки в структурі, характерні викладу думки, але відповідає вимогам щодо змісту обраного матеріалу, добору наукових джерел.
0-2	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг складає лише 10% від загального обсягу, невідповідність результату навчання.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
14-20	<i>Високий рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Здобувач вищої освіти у повному обсязі, правильно виконує всі завдання, що відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають результат навчання за темою.
11-13	<i>Достатній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Виконанні завдання становлять не менше ніж 80% від загального обсягу, допущені незначні помилки, певні неточності заявленому результату навчання.
8-10	<i>Середній рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Допущено певну кількість помилок при виконанні завдань самостійної роботи, в цілому обсяг виконання складає від 40% до 60% від загального обсягу, часткова невідповідність результату навчання.
0-7	<i>Низький рівень формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.</i> Здобувач допускає велику кількість помилок при виконанні завдань, в цілому обсяг виконання завдань складає менше 10% від загального обсягу, не відповідає результату навчання.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під час вивчення навчальної дисципліни

Персональні комп'ютери, під'єднані до мережі Internet. Програмне забезпечення: MS Windows, MS Office, хмарні додатки Google, Internetбраузери, мережа Wi-Fi. Мультимедійне обладнання (проектор)

13. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо термінів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання здобувачами вищої освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань

на використанні джерел, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>).

Політика щодо відвідування: не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій – виходити на онлайн-консультацію.

Політика щодо зарахування результатів неформальної / неформальної освіти: здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Здобувачі можуть самостійно на платформах онлайн-освіти, шляхом участі у короткострокових навчальних програмах і проєктах (з видачею сертифіката) опановувати навчальний матеріал, який за змістом дозволяє набути очікувані навчальні результати навчальної дисципліни.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання: підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувач вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди / пер. з англ. К. Меньшикова. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2024. 256 с.
2. Бернейс Е. Пропаганда / пер. з англ. Київ : В-во «Сварог», 2023. 128 с.
3. Михальський А.В., Михайлик А.О. Сучасні психотехнології впливу з основами нейролінгвістичного програмування : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : НРЗВО КПДІ, 2024. 250 с.
4. Петрик В., Гнатюк С. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 200 с.
5. Саймон Дж. В овечій шкурі. Маніпулятор. Виявити та здолати / пер. з англ. Я. Лебеденка. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 208 с.

6. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навчальний посібник / В. М. Петрик та ін. ; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «СКІФ», 2023. 248 с.
7. Чалдіні Р. Психологія впливу / пер. з англ. М. Скоробогатов, Н. Коваль. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2020. 752 с.

Допоміжні

1. Березюк С.В., Березюк Ю.Б., Годя О.О. Маніпулятивні технології та особливості їх прояву в суспільно-політичних процесах. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 4 (13). С. 26-32. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.13-4> (дата звернення: 30.09.2024).
2. Гришин М. Маніпулятивні технології у соціальних медіа: основні тактики. *Наукові праці МАУП. Філологія*. 2024. Випуск 3(13). С. 17-26. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.3.2> (дата звернення: 30.09.2024).
3. Дорофєєв О.В., Дубинка О.М. Дослідження інформаційного механізму взаємовідносин органів державної влади та громадянського суспільства. *Економічний простір*. 2022. №181. 99-104. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-17> (дата звернення: 30.09.2024).
4. Дорофєєв О.В., Болотова О.О., Призов В.Є. Механізм формування сприятливого середовища взаємодії держави та громадянського суспільства. *Український журнал прикладної економіки*. 2022. Том 7. № 3. С. 75-80. URL: <http://surl.li/fatpm> (дата звернення: 30.09.2024).
5. Шинкар Т., Левченко Т., Дудар В. Маніпулятивні технології в аспекті інформаційної безпеки. *Society. Document. Communication*. 2023. Вип. 19. С. 270-286. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cdk_2023_19_13 (дата звернення: 30.09.2024).
6. Karusala N., Anderson R. Towards conviviality in navigating health information on social media. In CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI '22), April 29-May 5, 2022, New Orleans, LA, USA. 2022. (pp. 1–14). ACM. DOI: <https://doi.org/10.1145/3491102.3517622> (дата звернення: 30.09.2024).
7. Skarzauskiene A., Maciulienė M., Ramasauskaitė O. The digital media in Lithuania: Combating disinformation and fake news. 2020. 9(2), 74–91. DOI: <https://doi.org/10.18267/J.AIP.134> (дата звернення: 30.09.2024).

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. *Верховна Рада України* : офіційний веб-портал. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. *Інститут масової інформації* : веб-сайт. URL : <http://imi.org.ua>.
3. *Комітет Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики* : веб-сайт. URL: <http://komsvobslova.rada.gov.ua/>.
4. *Національне агентство України з питань державної служби* : Офіційний веб-портал. URL : <https://nads.gov.ua/>
5. *Полтавська міська рада* : офіційний веб-сайт. URL: www.radapoltava.gov.ua/.
6. *Полтавська обласна військова адміністрація* : офіційний веб-портал. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua/>.
7. *Полтавська обласна рада та виконавчий комітет* : офіційний веб-сайт. URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/>
8. *Президент України* : офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.
9. *Урядовий портал* : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>

Рекомендовані онлайн ресурси:

1. Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю. *Prometheus* : платформа масових відкритих онлайн курсів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ILAP101+2020_T1
2. Взаємодія органів державної влади з громадськістю. *Prometheus* : платформа масових відкритих онлайн курсів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+IAP101+2019_T3

3. Доступ до публічної інформації: від А до Я. *Prometheus* : платформа масових відкритих онлайн курсів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:COE+PI101+2017_T1
4. Доступ до публічної інформації для розпорядників. *Prometheus* : платформа масових відкритих онлайн курсів. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:COE+PIM101+2017_T3
5. Громадський контроль за владою. *Громадянська освіта в Україні* : Онлайн курси. URL : <https://vumonline.ua/course/public-control-over-power/>